

6. Левченко В.В. Параметри лісової підстилки у свіжих дібровах північної частини лівобережного Лісостепу України / В.В. Левченко // Науковий вісник НУБіП України : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НУБіП України. – 2009. – Вип. 135. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2009_135/lvv.pdf.

7. Пньовська О.М. Біогеографічні особливості і динаміка трав'яного покриву фітоценозів зеленої зони м. Києва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.01 – Лісові культури та фітомеліорація / О.М. Пньовська. – К., 2009. – 19 с.

8. Попова Н.В. Диагностика устойчивости экосистем по интенсивности процессов трансформации органического вещества / Н.В. Попова // Экологические системы и приборы : сб. науч. тр. – 2007. – № 5. – С. 3-5.

9. Чорнобай Ю.М. Трансформація рослинного детриту в природних екосистемах / Ю.М. Чорнобай. – Львів : Вид-во ДПМ НАН України, 2000. – 352 с.

10. Berg B. Decomposition Rate and Chemical Changes of Scots Pine Needle Litter. I. Influence of Stand Age / Berg B., Staaf H. // Ecological Bulletins. – 1980. – No. 32. – Structure and Function of Northern Coniferous Forests: An Ecosystem Study. – Pp. 363-372.

11. Christensen O. Wood Litter Fall in Relation to Abscission, Environmental Factors, and the Decomposition Cycle in a Danish Oak Forest / O. Christensen // Oikos. – 1975. – Vol. 26. – Pp. 187-195.

12. Diaz-Maroto I. Litter production and composition in natural stands of Quercus robur L. (Galicia, Spain) / I. Diaz-Maroto, P. Vila-Lameiro // Polish Journal of Ecology. – 2006. – Vol. 54 (3). – Pp. 429-439.

13. Didham R.K. Altered Leaf-Litter Decomposition Rates in Tropical Forest Fragments / R.K. Didham // Oecologia. – 1998. – Vol. 116, No. 3. – Pp. 397-406.

14. Lang G.E. Litter Dynamics in a Mixed Oak Forest on the New Jersey Piedmont / Lang G.E. // Bulletin of the Torrey Botanical Club. – 1974. – Vol. 101, No. 5. – Pp. 277-286.

15. Peh K.S.-H. Investigating diversity dependence of tropical forest litter decomposition: experiments and observations from Central Africa / Peh K.S.-H., Sonké B., Taedoung H., Séné O., Lloyd J., Lewis S.L. // Journal of Vegetation Science. – 2012. – Vol. 23, No. 2. – Pp. 223-235.

16. Persson S. Leaf Litter Fall and Soil Acidity during Half a Century of Secondary Succession in a Temperate Deciduous Forest / S. Persson, N. Malmer, B. Wallén // Vegetatio. – 1987. – Vol. 73, No. 1. – Pp. 31-45.

17. Vilà M. Biodiversity Correlates with Regional Patterns of Forest Litter Pools / M. Vilà, J. Vayreda, C. Gracia, J. Ibáñez // Oecologia. – 2004. – Vol. 139, No. 4. – Pp. 641-646.

Соколенко У.М., Дидух Я.П., Расевич В.В., Гаврилов С.О. Сезонная динамика лесной подстилки и ее связь с показателями климатических факторов (на примере заказника "Лесники", Киев)

Представлены результаты исследования по определению массы подстилки, ее сезонной динамики и связи с показателями климатических факторов (температура и осадки) в двух типах лесных экосистем. Показано, что подстилка имеет два явных пика накопления – весной и осенью. Запасы детрита в подстилке минимальны летом, когда он активно разлагается из-за повышения температуры. Однако, при условии высоких месячных температур и низких осадков, распад детрита замедляется, что приводит к ухудшению преобразования подстилки и замедлению круговорота веществ в лесных экосистемах.

Ключевые слова: подстилка, сезонная динамика, влияние климатических факторов.

Sokolenko U.M., Didukh Ya.P., Rasevich V.V., Gavrylov S.O. Seasonal Dynamics of Forest Litter and its Relation to Values of Climatic Factors (Nature Reserve "Lisnyky", Kyiv)

Some study results concerning litter mass accumulation, its seasonal dynamics and relation to climatic factors (temperature and precipitation) in forest ecosystems are presented. The investigated forests have two evident peaks of detritus accumulation – in spring and autumn. Summer is the season when detritus mass descends due to temperature rise. Conditions of higher temperatures and lower precipitation decrease detritus decay that would cause deterioration of litter transformation and nutrients cycling in natural forest.

Key words: litter, seasonal dynamic, influence of climatic factors, temperature.

2. ЕКОЛОГІЯ ТА ДОВКІЛЛЯ

УДК 504.6(477.43/44):502.7

*Проф. О.В. Мудрак, д-р с.-г. наук –
Вінницький обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників*

ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ У МЕЖАХ ПІВДЕННО-ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОКОРИДОРУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОМЕРЕЖІ

Основним аспектом збалансованого розвитку Вінниччини є формування і реалізація регіональної екомережі. Подано детальну характеристику Південно-Подільського широтного екологічного коридору як частини Південноукраїнського в межах екомережі Вінниччини, що має статус національного. Особливу увагу звернуто на стан біорізноманіття (рослинність, флору, фауну). Проаналізовано функціонально-просторові особливості землекористування (структуру угідь) та розподіл заповідних об'єктів природних ядер у межах Південно-Подільського широтного екокоридору регіональної екомережі. Для ефективного його функціонування запропоновано комплекс оптимізаційних заходів.

Ключові слова: збалансоване природокористування, екомережа, екокоридор, біорізноманіття, Вінниччина.

Вступ. Одним з аспектів збалансованого природокористування (ЗП) Вінницької області, що займає 4,4 % території України, є формування й реалізація регіональної екомережі (РЕМ), основними функціями якої є: 1) збереження репрезентативної сукупності середовищ існування видів, що забезпечують популяціям видів достатню територію (для годівлі, розповсюдження молодих і дорослих особин чи для колонізації інших ділянок оселищ); 2) забезпечення можливостей для сезонних міграцій, генетичного обміну між різними локальними популяціями, їх переміщення з тих середовищ існування, стан яких погіршився; 3) захист інтегрального характеру життєво важливих екологічних процесів (наприклад: повені, екологічні сукцесії та ін.); 4) збереження біорізноманіття (БР) – видового, екосистемного, генетичного; 5) стабілізація екологічної рівноваги; 6) підвищення продуктивності ландшафтів; 7) поліпшення стану довкілля і забезпечення ЗП у межах місцевих територіальних громад [14, 15].

Важливими структурними елементами РЕМ є сполучні території (екокоридори, ЕК). На Вінниччині вони мають статус національного, регіонального (міжобласного) і локального рівня. ЕК – полоси лісової, лучної, водно-болотної, степової і чагарникової рослинності по річкових долинах, вододільних місцевостях широтної чи меридіональної спрямованості шириною від 2 км національного, 1,5 км регіонального, 0,1 км локального рівнів. Головним функціональним призначенням ЕК є забезпечення просторових зв'язків між ключовими територіями (КТ, біоцентрами, БЦ), тому основними критеріями для їх виділення є міграційні, територіальні, екологічні, БР, соціологічні [7, 15].

Результати досліджень. Проводячи узагальнення науково-методичних розробок, використовуючи польові дослідження та враховуючи проект Зведеної

регіональної схеми формування екомережі України, встановлено, що основними структурними елементами РЕМ є 16 ЕК (площею 688487 га, що становить 25,98 % від загальної площі області): 3 національного (як складові Бузького, Дністровського, Південноукраїнського – 306406 га, що становить 11,56 % від загальної площі області), 6 регіонального (222985 га, 8,41 %) і 7 локального рівня (159096 га, 6 %), вздовж яких визначені природні ядра (БЦ), функціонування яких забезпечують 24 КТ (заповідні об'єкти) – 1 міжнародного, 3 національного, 9 регіонального і 11 локального рівня (площею 123557,93 га, що становить 4,66 % від загальної площі області), визначені 60 відновлювальних територій (ВТ), площею 72042,6 га, що становить 2,71 % і буферні зони (БЗ), площею близько 200 тис. га [8, 13]. Однак екологічний стан досліджуваної території показує, що виділені ЕК, які проходять долинами річок, є досить проблемними, оскільки їх русла є значно антропогенізованими. Враховуючи сучасну екологічну ситуацію та фізико-географічну і геоботанічну характеристику території в межах Вінниччини, виділено 3 ЕК національного, 6 – міжрегіонального, 7 – локального рівнів. Подамо характеристику, як приклад, Південно-Подільського ЕК.

Південно-Подільський широтний екокоридор як частина південно-українського.

Загальна характеристика. ЕК приурочений до Балтської рівнини, долин р. Савранка і Бритавка, які є притоками р. Південний Буг. Він має важливу зв'язуючу функцію між Томашпільсько-Піщанським районом Придністровсько-Східно-Подільської височинної області (Вінниччини) та Балтсько-Савранським районом Південно-Подільської височинної області (Одещини). Він відрізняється значною мозаїчністю і неоднорідністю, має суцільне поширення і належну ширину від 1-4 км. Схили Саранської і Бритавської долин вкриті лісовою, лучно-степовою та прибережно-водною рослинністю (р. Савранка, Бритавка їх приток). Призначенням ЕК є збереження грабово-дубових і дубових лісів та лучних степів [3, 6]. Рельєф ЕК почленований, сильно розвинені яружно-балкові системи. Межиріччя простягаються із заходу і північного заходу на схід і південний схід у вигляді смуг, шириною у декілька кілометрів. Схили їх круті (нерідко крутизна сягає 20°). Абсолютні висоти – 280 м, мінімальні (долина р. Савранка) – 130 м. Долини і заплави річок добре розроблені, широкі (ширина заплави р. Савранка сягає 1 км), трапляються надзаплавно-терасові місцевості з аловіальними відкладами. На плакорах трапляються сірі лісові і темно-сірі лісові ґрунти, чорноземи опідзолені, ч. вилуговані, ч. типові. Сірі лісові і темно-сірі ґрунти зайняті переважно лісовою рослинністю, під якою вони сформувалися. У балках є лучно-чорноземні ґрунти. На надзаплавних терасах подекуди трапляються чорноземи і дернові ґрунти на супіщаних породах [4].

Рослинність і флора. У рослинному покриві переважає лісова і лучно-степова рослинність. Найбільше значення мають збережені в природному стані лісові масиви Червоногреблянського, Стратіївського, Дохнянського, Бритавського лісництв. Домінують у лісах дуби – дуб звичайний, дуб скельний; участь граба в лісах відносно невелика. Великі площі лісів з домінуванням дуба скельного – характерна особливість цієї території. Ліси характеризуються вик-

лючним багатством дендрофлори. Значну науково-практичну цінність мають скельнодубові насадження, де в II ярусі деревостану трапляється середземноморський вид – берека. Підлісок складають клен татарський, свидина криваво-червона, ліщина, шипшина собача, глід кривостовпчиківий, калина цілолиста. Особливу цінність мають близькі до корінних насадження, які займають значні площі із переважанням у підліску кизилу. Основною лісовою формацією є дубово-грабові ліси. Вони вкривають схили балок, утворюючи типовий екологічний ряд. На вирівняних ділянках переважають зеленчукові, рідкотравні, зірчаникові угруповання, на схилах – волосистоосокові. У широких плескатих днищах – ценози з переважанням кропиви жабрилоюстої і цибулі ведмежої. Останні угруповання трапляються по днищах усіх лісових масивів. Вони простягаються широкими смугами і місцями займають значні площі. Ці угруповання з цибулею ведмежою (левурдою) у травостої занесені до ЗКУ. Всього в масивах парку відзначені такі рідкісні фітоценози із ЗКУ: 1) група асоціацій дубових лісів із дуба скельного кизилітичних; 2) група асоціацій дубових лісів з дуба звичайного кизилітичних; 3) група асоціацій дубових лісів із дуба звичайного татарськокленових; 4) асоціація дубового лісу з дуба звичайного свидиново-парвськоосокового; 5) асоціації грабово-дубового лісу з дуба звичайного плющового та грабово-дубового лісу із дуба звичайного маренково-плющового; 6) асоціації грабово-дубового лісу волосистоосокового й грабово-дубового лісу яглицевого; 7) асоціація мішаних дубових лісів із дуба звичайного ведмежоци-булевих. Ліси, що входять у ці масиви, відзначаються багатим флористичним складом субсередземноморських. До видів, що знаходяться на східній і північно-східній межі суцільного ареалу або в локалітетах на схід від межі суцільного поширення, належать у деревостані дуб скельний, берека, в підліску – кизил справжній, калина цілолиста, свидина кров'яна, плющ звичайний, у травостої – фіалка біла, арум Бессера, півники злаколисті, перлівка одноквіткова, цибуля ведмежа, скополя карніолійська, шоломниця висока, заячий холодок тонколистий, горобейник пурпурово-голубий, молочай мигдалевидний, осока парвська. Ці реліктові фітоценози мають в Україні локальне поширення – переважно на Придністер'ї. Субсередземноморські і центральноєвропейські види виявлені у весняній флорі масивів – значні площі тут займають синузії підсніжника білосніжного, рівноплідника рутвицевидного, наявні куртини сону великого. На особливу увагу заслуговує те, що в "Бритавській дачі" виявлені значні популяції однієї з найбільш рідкісних рослин флори – бруслини карликової, яка є третинним реліктом, що знаходиться на північній межі ареалу і зумовлює необхідність особливої охорони цього виду, занесеного до ЧКУ [1, 4, 12].

Флора багата і різноманітна. Враховуючи специфіку рослинного покриву, в якому домінує лісова рослинність, флористичне ядро ЕК утворюють типові та рідкісні та занесені до ЧКУ лісові і лучно-степові види рослин (відкашник татарниколистий, сон великий, ковила волосиста, в'язіль стрункий, зіновать руська, осока парвська, барвінок малий, б. трав'яний, суніці зелені, чина панноньська, келерія струнка, шоломниця висока, зірчаник гайовий, цмин піщаний, чебрець, горицвіт весняний, косарик черепитчасті, костриця борозниста та ін).

Важливою складовою ЕК є природні ділянки з лучно-степовою і степовою рослинністю, де трапляються види, внесені до ЧКУ: вишня степова, ковила волосиста, відкасики (дев'ятисил) татарниколистий. Загалом синтаксономічна структура степової рослинності включає 7 асоціацій, які належать до 2-х союзів, 1-го порядку і 1-го класу: Cl. *Festuco-Brometea* Br.-Bl. et R. Tx. 1943: Ord. *Festucetalia valesiacae* Br.-Bl. et R. Tx. 1943: All. *Fragario viridis-Trifolium montani* Korotchenko, Didukh, 1997: Ass. *Thymo marschalliani-Caricetum praecoxis* Korotchenko, Didukh, 1997; Ass. *Betonico officinalis-Trifolium montani* Popova in Popova et al. 1986; Ass. *Salvio pratensis-Poetum angustifoliae* Korotchenko, Didukh 1997; Ass. *Medicago-Festucetum valesiacae* Wagner 1940; All. *Festucion valesiacae* Klika 1931: Ass. *Botriochloetum ischaemii* (Krist. 1937) I. Pop 1977; Ass. *Stipetum capillatae* Dziubaltowski 1925; Ass. *Festuco valesiacae-Stipetum capillatae* Sillinger 1931. Загалом у складі флори чимало регіонально рідкісних видів та лікарських рослин. Географічний аналіз флори ЕК показав, що в її складі основу складають види, що належать до неморального і лучно-степового геоелементів – 64,5 % та 20,3 %. Неморальний геоелемент представлений 6 типами ареалів – циркумнеморальним, євразійським, європейським, європейсько-сибірським, середньоєвропейським, субсередземноморським [2, 4, 10, 11].

Фауна. У межах ЕК виявлено 58 видів ссавців, 324 види і підвиди птахів, 10 видів рептилій, 11 видів амфібій. Ядро фауни складають представники лісового і чагарникового комплексів за значної участі видів відкритих просторів (мешканці агроценозів, відкритих схилів ярів і пагорбів), а також синантропних видів. Домінуючими видами ссавців (без урахування мишоподібних гризунів) є заєць сірий, козуля європейська, свиня дика; у помітній кількості представлені кріт, їжак звичайний і лисиця звичайна; трапляються тхір лісовий, куниця лісова, білка, ховрашок, бабак, лось, горностаї, борсук. Орнітофауна ядра достатньо багата і різноманітна, особливо на лісових ділянках, де виявлено 64 види гніздових птахів (загальна щільність – 608,9 особин на 1 км², за даними М.Ф. Ковалю). Домінуючими видами в лісових масивах парку є синиця велика (6,7 %), вівчарик-ковалик (4,5 %), славка чорноголова (3,4 %), а також зяблик, вівчарик жовтобровий, соловейко східний, горобець польовий; типовими видами є малинівка, дрізд співочий, жулан, повзик, вівсянка звичайна, щеврик лісовий, зеленька, вивільга, великий і малий строкатий дятли та ін. Із хижих птахів відносно типовими є канюк і яструб великий; трапляються шуліка чорний і орел-карлик, які занесені до ЧКУ. Зоогеографічний аналіз структури лісового орнітокомплексу показує переважання транспалеарктичних (40,6 %) і західнопалеарктичних (40,5 %) елементів за значної участі трансголарктичних (7,9 %) і напівкосмолітичних (3 %) елементів. Західноєвропейські і європейські види становлять відповідно 2 % і 1 % від загальної кількості видів. Фауну плазунів і земноводних вивчено поверхнево. Відомо, що в межах ЕК трапляються вуж звичайний, ящірка прудка, я. зелена, мешкає мідянка, яку занесено до ЧКУ. Земноводні представлені жабою озерною, ж. ставковою, ж. гостромордою, ж. трав'яною, кумкою жовточеревою, ропухою зеленою. У річках і ставках зареєстровано близько 20 видів риби. Раритетними є 8 видів хребетних тварин, а саме: горностаї, орел-карлик, балабан, мідянка, жук-олень, борсук та ін. [4].

Особливості землекористування. У структурі землекористування виділено два відтинки: 1) від с. Чорномин (витік р. Савранка Піщанського району) – с. Тартак Чечельницького району; 2) від с. Тартак (Чечельницького району) до с. Гербине (Одеська обл.). Тут переважає лісова, лучно-степова, чагарникова і частково водно-болотна рослинність річок Савранка і Бритавка та їх приток, якою зайнято 36,16 % території. 54,8 % земель Південно-Подільського ЕК зайнята орними угіддями, 9,04 % – дорогами і населеними пунктами (табл. 1).

Внаслідок аналізу наявних даних у долині р. Савранка і Бритавка й на прилеглий території (до 1-2 км від річок) було виявлено 9 об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), загальною площею 6137,78 га, які належать до різних охоронних категорій (табл. 2). Однак найбільший з функціонуючих – НПП "Кармелюкове Поділля" – має площу 20203,4 га (фактична його площа 15393,9 га, заповідна зона 1328,2 га) [5].

Табл. 1. Структура земельних угідь у межах Південно-Подільського екокоридору, %

Відтинки екокоридору	Частка земель			
	під водою	під луками	під лісовою рослинністю	під населеними пунктами, дорогами, орними землями
с. Чорномин (витік р. Савранка Піщанського р-ну) – с. Тартак	3,61	10,15	29,04	57,2
с. Тартак (Чечельницького р-ну) – с. Гербине (Одеської області)	3,02	12,2	14,3	70,48
Загалом у межах ЕК	3,315	11,175	21,67	63,84

Табл. 2. Розподіл заповідних об'єктів природних ядер Південно-Подільського ЕК

Категорія ПЗФ	Кармелюково-Подільське природне ядро	Інші	Всього
НПП	1	–	1
б.з.зд.з	1	–	1
б.з.м.з	2	–	2
б.п.п.зд.з	2	–	2
б.п.п.м.з	–	1	1
гд.п.п.м.з	–	2	2
Всього	6	3	9

Примітка: НПП – національний природний парк; б.з.зд.з – ботанічний заказник загальнодержавного значення; б.з.зд.з – ботанічний заказник місцевого значення; б.п.п.зд.з – ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення; б.п.п.м.з – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення; гд.п.п. – гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення.

Особливу цінність становить ландшафтно-ценотичне і видове різноманіття природного ядра: "Кармелюково-Подільське" у складі НПП "Кармелюкове Поділля" з унікальною лісовою та лучно-степовою рослинністю (рис.) [9].

Висновки. Для ефективного функціонування Південно-Подільського широтного ЕК необхідно провести комплекс заходів: 1) провести оптимізацію землекористування, запровадити екобезпечне виробництво сільськогосподарської продукції, призупинити видобуток корисних копалин у межах заповідних об'єктів; 2) проводити наукову діяльність щодо збереження і відтворення

раритетного БР, репрезентативних і унікальних ЛК, здійснити ренатуралізацію фрагментованого біогеоценотичного покриву (особливо для ВТ РЕМ); 3) з метою збереження БР, розвитку рекреаційної діяльності розробити еколого-пізнавальні стежки; 4) виділити водоохоронні зони і ПЗС, впорядкувати зони для масового відпочинку, визначивши рівень рекреаційного навантаження з метою зменшення "туристичної ерозії", сприяти розвитку екологічного туризму; 5) виокремити сприятливі зони для розвитку екотуризму; 6) зарезервувати території, що мають значне біоландшафтне різноманіття для створення нових і розширення існуючих об'єктів ПЗФ (БЗ навколо них) і РЕМ; 7) забезпечити ЗП у межах РЕМ, відновити народні промисли та традиції в галузі охорони природи і формувати дбайливе ставлення до довкілля рідного краю на основі підвищення еколого-освітнього рівня місцевого населення.

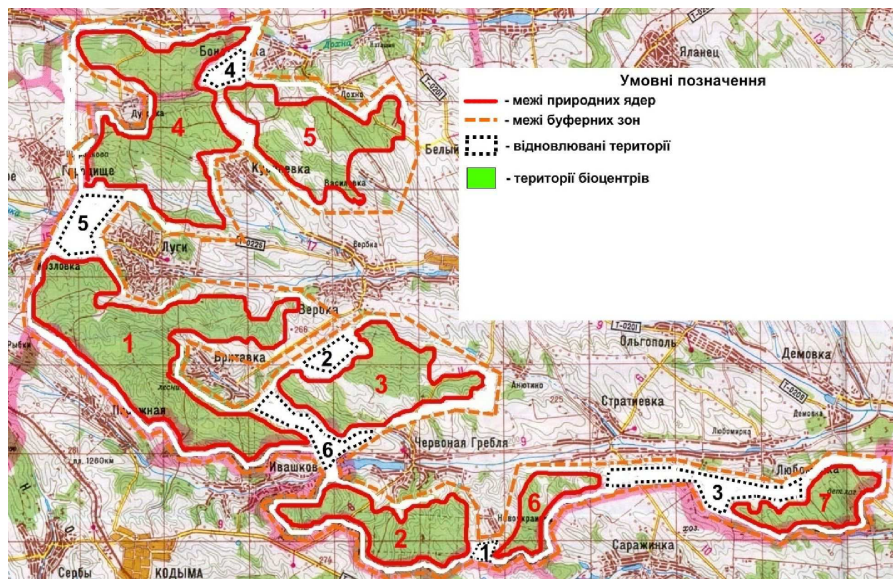

Рис. Структурні елементи екомережі НПП "Кармелюкове Поділля": Природні ядра: 1) Бритавське; 2) Червоногреблянське; 3) Вербське; 4) Бондурівське; 5) Куренівське; 6) Новоукраїнське; 7) Любомирківське. **Відновлені території:** 1) Новоукраїнська; 2) Вербська; 3) Стратіївська; 4) Бондурівська; 5) Лузька; 6) Червоногреблянська

Література

1. Григора І.М. Рослинність України (еколого-ценотичний, флористичний та географічний нарис) / І.М. Григора, В.А. Соломаха. – К. : Вид-во "Фітосоціоцентр", 2005. – 452 с.
2. Дідух Я.П. Збереження степів на території національного природного парку "Кармелюкове Поділля" (Вінницька область) / Я.П. Дідух, І.А. Коротченко // Пріоритети збалансованого (сталого) розвитку України : матер. II-го Укр. екол. конгресу, 27-28 жовтня 2008 р. – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2008. – Ч. 1. – С. 271-276.
3. Дідух Я.П. Геоботанічне районування України та суміжних територій / Я.П. Дідух, Ю.Р. Шеляг-Сосонко // Український ботанічний журнал : наук. журнал НАН України. – 2003. – Т. 60, № 1. – С. 6-17.

4. Заповідні об'єкти Вінниччини / за заг. ред. О.Г. Яворської. – Вінниця : Вид-во "Велес", 2005. – 104 с.
5. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду Вінницької області. [Електронний ресурс]. – Доступний за <http://www.vineso.ucoz.org> – доступ з екрану.
6. Маринич О.М. Фізична географія України : підручник / О.М. Маринич, П.Г. Шищенко. – К. : Вид-во "Знання", 2005. – 511 с.
7. Марушевський Г.Б. Збереження біорізноманіття і створення екомережі : інф. дов. / Г.Б. Марушевський, В.П. Мельничук, В.А. Костюшин В.А.; Wetlands International Black Sea Programme. – К., 2008. – 168 с.
8. Мудрак О.В. Екомережа Вінниччини: стан, проблеми, перспективи / О.В. Мудрак // III-й Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю (Екологія/Ecology), 21-24 вересня : зб. наук. статей. – Вінниця : Вид-во ВНТУ. – 2011. – Т. 1. – С. 226-230.
9. Мудрак О.В. Збалансований розвиток екомережі Поділля: стан, проблеми, перспективи : монографія / О.В. Мудрак. – Вінниця : Вид-во "СПД Глашка Р.В.", 2012. – 914 с.
10. Мудрак О.В. Ромашкове / О.В. Мудрак // Екологічна енциклопедія. – У 3 т. / редкол.: А.В. Толстоухов (голов. ред.) та ін. – К. : Вид-во "Либідь", 2008. – Т. 3: О-Я. – С. 213.
11. Мудрак О.В. Терещуків яр / О.В. Мудрак // Екологічна енциклопедія. – У 3 т. / ред.: А.В. Толстоухов (гол. ред.) та ін. – К. : Вид-во "Либідь", 2008. – Т. 3: О-Я. – С. 292-293.
12. Природно-заповідний України: території та об'єкти загальнодержавного значення. – К. : ТОВ "Центр екологічної освіти та інформації", 2009. – 332 с.
13. Науковий звіт з виконання науково-дослідної роботи "Підготовка проекту Зведеної схеми формування екомережі України": (перший етап). – К. : Вид-во "Либідь", 2008. – 127 с.
14. Розбудова екомережі України / за ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонка (Програма розвитку ООН. Проект "Екомережі"). – К. : Вид-во "Либідь", 1999. – 127 с.
15. Шеляг-Сосонко Ю.Р. Концепція, методи і критерії створення екосети України / Ю.Р. Шеляг-Сосонко, М.Д. Гродзинский, В.Д. Романенко. – К. : Вид-во "Фітосоціоцентр", 2004. – 144 с.

Мудрак А.В. Особенности природопользования в пределах Южно-Подольского экоридора региональной экосети

Основным аспектом устойчивого развития Винниччины является формирование и реализация региональной экосети. Подана детальная характеристика Южно-Подольского широтного экологического коридора как части Южноукраинского в пределах экосети Винниччины, что имеет статус национального. Особенное внимание обращено на состояние биоразнообразия (растительность, флору, фауну). Проанализированы функционально-пространственные особенности землепользования (структура угодий) и распределение заповедных объектов естественных ядер в пределах Южно-Подольского широтного экоридора региональной экосети. Для эффективного его функционирования предложен комплекс оптимизационных мероприятий.

Ключевые слова: сбалансированное природопользование, экосеть, экоридор, биоразнообразие, Винниччина.

Mudrak A.V. Some Peculiarities of Nature Use within South-Podil'skiy Ecocorridor of the Regional Ecological Network

The basic aspect of the sustainable development of Vinnytsia region is creation and implementation of a regional ecological network. The detailed description is given to South Podil'skiy latitudinal ecological corridor as a part of South Ukrainian one within the Vinnytsia regional econetwork that has a status of the national network. Special attention is paid to the state of biodiversity (vegetation, flora, and fauna). Some functional and spatial features of land-tenure (structure of lands) and distributing of the protected objects of natural kernels within South Podil'skiy latitudinal ecocorridor of the regional econetwork are analysed. The set of optimization measures in order to improve its functioning is offered.

Key words: sustainable environmental management, ecological network, ecocorridors, biodiversity, Vinnytsia.